

Kurum İç Değerlendirme Raporlarının Değerlendirilmesi ve Geri Dönüt Verilmesi

2019 Yılı Kurum İç Değerlendirme Raporlarına İlişkin Tematik Bir İnceleme

YÖKAK'ın 2020 yılında gerçekleştirmiş olduğu en önemli faaliyetlerden birisi de yükseköğretim kurumlarının her yıl hazırlamak ve YÖKAK'a sunmakla yükümlü olduğu KİDR'lerin değerlendirilmesi çalışmasıdır. 2019 yılına ait KİDR'lerin incelenmesiyle gerçekleştirilen bu çalışmanın amaçları şunlardır:

- Yükseköğretim kurumlarının iç değerlendirme ve KİDR yazım süreçlerinin niteliğine katkı sağlamak,
- YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarı'nın kurumlar tarafından nasıl kullanıldığını anlamak ve iyileştirilmesine katkı sağlamak,
- Yükseköğretim kurumlarındaki kalite komisyonlarının öğrenme ihtiyaçlarını belirleyerek Yükseköğretim Kurumları Kalite Komisyonları Eğitimi'ne girdi sağlamak.

KİDR'lerin değerlendirilmesi çalışmasında 2020 yılında KDDP'ye dahil olan ve KAP'a başvuran toplam 54 kurumun KİDR'si mercek altına alınmıştır.

Değerlendirme YÖKAK uzmanlarınca geliştirilen KİDR Değerlendirme Formu aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Uzman görüşleri ile iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilen bu form KİDR'nin niteliğini dört başlıkta sorgulamaktadır. Bu başlıklar şunlardır:

- İç değerlendirme çalışmaları ve rapora paydaş katılımının etkililiği,
- Kalite komisyonu çalışmalarının kapsayıcılık, yaygınlık, açıklık ve katılımı,
- Kurum iç değerlendirme süreçlerinin nesneliliği ve kanıta dayalılığı (KİDR üzerinden YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarının yeniden puanlanması ve kurum puanlarıyla karşılaştırılması),
- İyileştirme çalışmalarının yeterliliği.

Tüm bu başlıklar, kurumların iç kalite güvence sisteminin olgunluk düzeyini anlamaktan ziyade kurum iç değerlendirme raporunun ne derecede olgunlaştığı bakışıyla ele alınmıştır.

KİDR Değerlendirme Formu YÖKAK üyeleri, danışmanları ve uzmanlarından oluşan iç ve dış değerlendirme süreçleri ve YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarının kullanımı konusunda yetkin bir grup tarafından hedef KİDR'ler üzerinde uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde içerik analizleri gerçekleştirilerek KİDR'lerde en sık gözlemlenen sorunlar ortaya çıkarılmıştır. Bunlar Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. 2019 Yılı KİDR'lerinde karşılaşılan yaygın problemler

Problem	Yaygınlığı	Ortalama Şiddeti*
Kurum dış değerlendirme aldıysa KGBR'deki, almadı ise bir önceki yıl KİDR'ye kıyasla gerçekleşemeyen iyileştirmelerin nedenlerinin irdelenmemesi (Süre, kaynak yetersizliği...vb)	%80	4.25
İç değerlendirme çalışmalarına ilişkin kapsayıcılık ve katılımcılığın zayıf olması	%75	4.00
Kurum dış değerlendirme aldıysa KGBR'deki iyileştirme önerilerine, almadı ise bir önceki yıl KİDR'ye kıyasla gerçekleşen iyileştirmeler hakkında yeterli bilgi bulunmaması	%70	3.64
Kanıtların rapordaki bilgi ve açıklamaları desteklemekte yetersiz kalması	%70	3.86
Alt ölçütlerin değerlendirilmesinde iyileştirme/önlem alma kanıtı sunmadan "4" olgunluk düzeyinin belirlenmesi	%68	4.46
Örnek uygulamanın (5 olgunluk düzeyi) kurumun algısı ile sınırlı olması, sürdürülebilirlik, diğer kurumlara örnek olma, çözüm ve değer yaratma gibi yönlerin göz önünde bulundurulmaması	%65	4.77
Kanıtların kurum geneline yayılma konusunda bilgi vermemesi	%60	3.50
Ölçütlere ilişkin açıklamaların yetersiz olması (Açıklamalarda genellikle çıktı ya da uygulama örneklerinin sunulması, ölçütün karşılanma düzeyi hakkında fikir edinilememesi, kalite ve kalite güvencesi kavramlarının ayrıştırılmaması)	%55	3.55
Komisyon çalışmalarının kurum geneline yaygınlaştırılmaması ya da bu durumun iyi izah edilememesi	%50	3.70
İç kalite güvencesi sisteminin işleyişinin zayıf olması	%45	3.89

* Problemin raporda yer verilen 58 alt ölçüt içerisinde gözlemlenme yoğunluğu, 1-5 aralığında

Tablo 1 incelendiğinde KİDR'lerde en çok karşılaşılan problemin KGBR ya da öncül KİDR'lerde yer aldığı hale gerçekleşemeyen iyileştirmelerin nedenlerinin irdelenmemesi (Süre, kaynak yetersizliği...vb.)" olduğu anlaşılmaktadır. Bunu öz değerlendirme çalışmalarına ilişkin kapsayıcılık ve katılımcılığın zayıf olması ve gerçekleşen iyileştirmeler hakkında yeterli bilgi bulunmaması izlemektedir. En düşük düzeyde karşılaşılan problem ise, iç kalite güvencesi sisteminin işleyişinin zayıf olmasıdır.

Problemlerin ilgili raporlardaki şiddetleri ele alındığında; örnek uygulamanın (5 olgunluk düzeyi) kurumun algısı ile sınırlı olması, sürdürülebilirlik, diğer kurumlara örnek olma, çözüm ve değer yaratma gibi yönlerin göz önünde bulundurulmaması durumunun başı çektiği görülmektedir. Bir diğer ifade KİDR'lerde verilen "5" olgunluk düzeyleri büyük oranda nesnel değildir. Bu durumu ortaya koyacak yeterli açıklama ve kanıt bulunmamaktadır. Bunu alt ölçütlerin değerlendirilmesinde iyileştirme/önlem alma kanıtı sunmadan "4" olgunluk düzeyinin belirlenmesi ve yine gerçekleşemeyen iyileştirmelerin nedenlerinin irdelenmemesi izlenmektedir.

KİDR değerlendirme çalışmaları kapsamında ayrıca, değerlendiriciler arası tutarlılık da incelenmiştir. Tutarlılık verileri iki boyutlu olarak toplanmıştır. İlk boyutta tutarlılık çalışmasında görev alan uzmanlar bu amaçla oluşturulan bir tutarlık formu aracılığıyla KİDR Değerlendirme Raporuna katılma durumunu 1-10 arasında puanlamıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. KİDR değerlendirme boyutlarına ilişkin tutarlılık sonuçları

Boyut	Ortalama tutarlık	Std. Sapma	En yüksek	En düşük
Paydaş Katılımı	9.1	1.04	10	7
Kalite Komisyonu	8.9	1.30	10	6
KİDR	8.6	1.28	10	6
İyileştirme Çalışmaları	8.9	1.04	10	7

Tablo 2 incelendiğinde KİDR değerlendirme raporları ve tutarlık incelemeleri arasındaki mutabık kalma oranları 8.9 ila 10.00 aralığında ve yüksek düzeyde seyrettiği görülmektedir. Bu durum KİDR değerlendirme sürecinde erişilen tespit ve yargıların doğruluğuna ve güvenilirliğine işaret etmektedir.

İkinci boyutta ise tutarlık incelemeleri sırasında gerçekleşen KİDR üzerinden olgunluk seviyesini yeniden belirleme süreçleri karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada KİDR değerlendiricilerinin tutarlığı %94 düzeyinde gerçekleşmiştir. Tüm bu göstergeler KİDR değerlendirme raporları arasında güçlü biçimde tutarlığın söz konusu olduğunu, raporların aynı dili konuştuğunu ve benzer durumlarda benzer dönütler verebildiğini ortaya koymaktadır.

